

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Utrum dñi nro
Balsamo & dñi
in capitulo de
de dñi dñi
capitulo de.

sticis dari solitas, & Gregorio Magno non ingratas fuisse, ex iis epistolis constat quas in causa Adriani Thebanæ civitatis Episcopi scripsit. Mauritius Imperator Adriani à Diaconis suis accusati de pecuniarijs criminalibusque capitulis cognitionem mandavit Ioanni Episcopo Larissæ, quæ metropolis erat Thessaliæ provinciæ, ubi sita erat Thebarum civitas, ea lege, ut de pecuniariis causis ferret sententiam, de criminalibus verò Imperatoris clementia habita subtilius examinatione suggereret. Quas iussiones rectas vocat Gregorius; appellationemque Adriani à sententia adversus se in causa pecuniaria lata, & gesta apud Episcopum Larissæum in criminali causa, à deputatis viris piissima iussione discussa narrat, tandemque Adrianum à Principe absolutum fuisse. Verba Gregorij hæc sunt in epistola ad Ioannem Larissæum Episcopum: *Cumque porrecta appellatio per homines ejus, ceteraque quæ penes se gesta sunt, piissimis fuissent deportata Principibus; deputatis, ut diximus, Honorato Diacono sedis nostræ, & Sebastiano glorioso anti grapho, cunctisque examinatis subtiliter, à serenissimis est dominis ab omnibus iussionibus absolutus.* Vbi observandum est, post iudicium Metropolitanum à Principe delegati, Principem ipsum appellatum fuisse, ut constitutum erat Novella Iustiniani, & sedis Romanæ Diaconum, qui erat à Responso Papæ in comitatu Principis, unumque è Magistratibus Imperij iterum fuisse delegatos ab Imperatore: qui deinde sua auctoritate iudicium reddidit in articulo appellationis. Quorum nihil à Gregorio Magno reprehenditur: quamvis deinde conqueratur, post iudicium illud, iterum aliam per obreptionem elicitam fuisse iussionem, qua Ioannes primæ Iustinianæ Episcopus cognitionem illam instauraret, cui Ioanni ob sententiam contra leges canonelque prolatam merito Gregorius succenser.

reg. l. 1. Reg. 46.

Idem ep. 46.

Balsamo in Com-
ment. ad can. 15.
Synod. Carthag.
& Basilien. Eg-
ria missi. & de
ca. dicit, d. de
iurisdictione di-
ocesanorum. d. de
iurisdictione mag-
istrat. etc. mal-
lor.

Balsamo ad cap.
111. Syn. Aquis-

VII. Potiori jure utebantur Imperatores Constantinopolitani, teste Balsamone, qui causam ecclesiasticam à synodo Patriarchæ, quem reus ut suspectum recusaverat, ad iudicium seculare transferebant. Quod factum cum Lucas Patriarcha ægrè ferret, hoc responsum accepit à Magistratibus: *Imperatoris potestatem omnia facere posse; & quemadmodum primo loco potuit dare iudicem ad iudicandum Episcopum vel alium Clericum, ita & ecclesiasticum iudicium legitime in civile transulisse.* Sed Balsamo rectè observat, hunc morem in quæstione præsertim ecclesiastica, alienum esse à canonibus; quamvis adjunctum civilem iudicem ουδὲ ἀποσπῆσθαι ab Imperatore peti posse existimet. Idem auctor adnotavit alibi, plerisque visum à Patriarchæ

sententia Imperatorem appellari posse, præsertim si de laicis habita sit quæstio, aut si Patriarcha delegatus fuerit à Principe, ad discutiendum negotium unà cum iudice civili; licet ipse ab ea opinione procul recedat. Quæ ideo commemoravi, ut constaret omnibus Reges Francorum cautius & reverentius se gessisse in his controversiis quæ disciplinam respiciunt: quam quidem illasam cupiunt, sed ita ut de quæstionibus canonicis non ipsi decernant; sed amota canonum violatione, Episcopis iudicandas relinquunt.

VIII. Eximia profectò auctoritate potiti sunt Imperatores Romani in rebus & iudiciis ecclesiasticis. Sed nullum, ut existimo, proferri potest exemplum iudicij canonici ab uno Episcopo redditi de quo statim rectà viâ querela delata fuerit ad Principem. De iudicio canonico loquor, in quo de fide, de ritibus, deque disciplina Cleri, & de quæstione canonica ageretur, non autem de ceteris litibus adversus Clericos motis. De iudiciis synodorum tantum appellationi non obnoxii damnati conquerebantur aliquando apud Principes. Illi iudices ecclesiasticos dabant; nunquam autem de re canonica cognitionem suscipiebant, sed de ordine iudiciorum. Neque acta resciderunt, nisi ad asserenda mandata quæ dederant, quorum contemptus lædebat auctoritatem publicam. Neque executionem rerum iudicatarum suspenderunt, nisi ob manifestissimam canonum violationem, & qua scandala & dissensiones oriebantur.

C A P V T V.

Synopsis.

- I. Ut provincia Galliarum, ita & Imperij iura Regibus Gallorum cesserunt, & cura tuenda poliiia ecclesiastica illos respexit post Clodovei baptismum. Tanta erat cura canonum illis temporibus, ut raro ad Reges de violatione illorum querela deferrentur. Tamen si qui Episcopi in canones peccarent, à Rege corrigi poterant, è Gregorio Turonensi. Canonum magna reverentia apud Reges & Episcopos. Sacramentum Chilperici de canonibus servandis. Gregorius Turonensis tenax canonum.
- II. Acta Episcoporum, que decretis regis contraria essent, Reges in irritum mittebant; ut patet ex Heraclij electione in episcopatum Santanensem, que rescissa à Chariberto Rege, & multati Episcopi.
- III. Sequentibus seculis frequentius interpellati sunt Reges, quia crebriores canonum infractiones. Pippinus in Synodo Suesionica animadversionem sibi & Concilio regni reservavit, ratione canonum violatorum.
- IV. Vis inferre hanc canonibus per rescripta Romana Curia, aut per Episcoporum iudicia. Virique incommodo prospectum ab avo Caroli Magni usque ad

hanc aetatem. Olim nova rescripta consensu ab Ecclesia Gallicana negata suspendebantur. Quod probatur duobus exemplis. Primum in causa Drogonis, qui constitutus à Sergio Papa Vicarius Gallia & Germaniae, precibus Regum, quorum erat patruus. Quod effectu caruit, Episcopis consensum prestare venientibus huic rescripto; ex Concilio Vernensi, & Hincmaro. Ob scandalum, cessatum ab executione.

V. Secundum exemplum in causa Ansegisi. Primatus Gallia & Germania illi delatus à Joanne VIII. Cujus Legati & Carolus Calvus consensum Episcoporum urgent in Concilio Pontigonensi. Responso Episcoporum, se pariter decretis Papae, secundum sacros canones & decreta. Pura obedientia exacta, sed oblata sub illa conditione. Quidam Episcopi cesserunt, alij siluerunt. Inde varietas Actorum Concilij Pontigonensis.

VI. Hincmarus impugnat primatum Ansegisi, & Acta Synodi Pontigonensis, ex eo capite, quod major pars Episcoporum refragata esset novo rescripto.

VII. Expenditur epistola Hincmari, ut ostendatur quem modum sequerentur illo seculo Episcopi Gallicani, ad impediendas novitates canonibus contrarias, quae inducerentur absque necessitate.

VIII. Eodem seculo Bertolfus Treverensis privilegio Joannis Papae intercessit, & obtinuit ut nihil innovaretur.

IX. Episcopi Gallicani hanc auctoritatem sibi vindicabant, exemplo Ecclesiae Africanae, quae deprecata est Celestinum ut Clericos appellantes repelleret, quia hoc Niceni canones vetabant, in quo nondum erat derogatum Ecclesiae Africanae.

X. Simile quoque est Cypriani factum in causa Basilidis & Marialis. Depositi ab Hispanis ob idololatricam, restituntur episcopatus suis à Stephano per obreptionem, contra decreta Cornelij. Ratione obreptionis facte in perniciem canonum Cyprianus docet super sedendum ab executione rescripti.

I. **Q**UAE AD MODUM Imperij Romani mole in varias partes dissecta, Galliarum provinciae in victoriae praemium Francorum Regibus divini numinis auspiciis cesserunt, ita etiam Imperij jura plene & integre cum illis communicata sunt. Praecipue vero ruinationis ecclesiasticae cura Reges nostros respexit, postquam gloriosissimus Princeps Clodoveus, paganam impietatis labe aquis divini lavacri feliciter absterfa, in Ecclesiae catholicae filium primogenitum adoptatus est. Eo munere & Clodoveus ipse & ceteri Principes studiosissime defuncti sunt, tum indictis Episcoporum Conciliis, tum latis ad ornamendam politiam ecclesiasticam legibus. Sed tanta & tam assidua cura custoditae canonum ab Episcopis adhibebatur, ut nullus ferè de infractis canonibus apud Reges nostros esset querelae locus; aut sanè coactis synodis, & praescriptis de quibus tractandum esset articulis, huic morbo remedium parabant, ut dicam uberius in Dissertatione de Concilio Gallicanis. Sanè quin Regum censurae subicerentur Episcopi, ob canones violatos, non

dubiabat Gregorius Turonensis: qui objurgatus à Chilperico Rege, quod jus sibi reddere noller adversus Prætextatum Romagensem Episcopum, cui majestatis crimen à synodo dijudicandum Rex impegerat, respondit Episcopos ab eo corrigi posse, si à justitia deflexerint, sed Regem solius Dei judicio obnoxium esse. Diligentiam autem quam in canonibus ad amissum exequendis adhibebant, ex eodem scriptore discimus, qui à Rege ipso accenso contra Prætextatum promissionem extorsit de servandis canonibus. Tanta erat sacrarum regularum reverentia, ut aliquid ab eis alienum sibi licere nollen nec Episcopi nec Reges ipsi. Cum enim Chilpericus Gregorium post objurgationem demulcere vellet, obtulit ei è juscello quod in mensa appositum erat. Sed Gregorius mensae regiae particeps esse noluit, donec eam quam dixi promissionem exegit. Tu verò, inquit Gregorius ad Regem, qui alios de justitia culpas, pollicere prius quod legem & canones non omittas, & tunc credimus quod justitiam prosequaris. Ille verò porrecta dextera juravit per omnipotentem Deum quod ea quae lex & canones edocebant, nullo praetermitteret pacto. Quantum verò Gregorius tenax esset canonum, docuit responso suo, quo nuntios Fredegundis Reginae, promissis ducentis argenti libris illum in perniciem Prætextati stimulantes, & suffragia ceterorum Episcoporum in eam sententiam versa jactantes, elusit. *Vnum tantum polliceor, inquit, quod ea quae ceteri secundum canonum statuta consenserint, sequar. Et illi non intelligentes quae dicebant, gratias agentes discesserunt.*

II. Enimvero non solum defensionem canonum Reges invigilabant, sed etiam si qua judicia ab Episcopis adversum decreta regalia essent, statim contrariis judiciis infringebant. Cujus rei insigne extat exemplum apud eundem Gregorium Turonensem. Emerius decreto Regis Clotarij ad episcopatum Santonensem proventus, ac sine Leontij Metropolitanì Burdegalenis consensu ordinatus, post obitum Clotarij à Leontio congregatis provinciae Episcopis episcopatu depulsus est. Heraclius electione synodi Emerio suffectus, à Chariberto Rege electionis confirmationem exposcit: qui Clotarij patris decretum violatum aegre ferens, Synodi Santonicae judicium rescidit, Heraclium malè acceptum exilio damnavit, Emeritum restituit, & à Leontio mille aureorum multam exegit. *Putasne, inquit Charibertus, quod non est super quisquam de filiis Clotarij Regis, qui patris facta custodiat, quod hi Episcopum quem ejus voluntas exegit, absque nostro judicio projecerunt? Et statim directis viris reli-*

Gregor. Tur. l. 4. c. 19. Si quis de nobis Rex, iustitiam transgredere noluerit, & se corrigi possit, si vero im excusserit, qui se corrigi non potest.

Greg. Turon. l. 4. c. 26. an. 563.

giosis Episcopum in loco restituit, dirigens etiam quosdam de Camerariis suis, qui exactis à Leoncio Episcopo mille aureis, reliquos juxta possibilitatem condemnarent Episcopos. Et sic patris est ultus injuriam.

III. Posteriora secula ut frequentiores canonum violationes pepererunt, ita etiam frequentius interpellatam Principis auctoritatem ad calamitates avertendas ex mediae aetatis scriptoribus & canonibus discimus. Etenim pessumdata per belli furores canonica disciplina, Pippinus ejus restauranda curam gerens, synodo in civitate Suesionis indicta anno DCCXLIV. multa constituit de Clericis, monachis, & laicis, & si quid contra tentaretur, animadversionem sibi, Episcopis, & Comitibus reservavit, id est, Concilio publico regni, quod recentiores Parliamentum dixerunt. Si quis contra hoc decretum, quod xxiiij. Episcopi cum aliis Sacerdotibus vel servis Dei, una cum consensu Principis Pippini, vel optimatum Francorum consilio constituerunt, transgredi, vel legem irrumpere voluerit, vel despexerit, judicandus sit ab ipso Principe, vel Episcopis, vel Comitibus; & componat secundum quod in lege scriptum est, unusquisque juxta ordinem suum. Disjunctiva illa particula *Vel*, hinc, ut frequentissimè in aliis etiam scriptoribus, pro conjunctiva *Et* accipienda est. ut componendi quoque verbum multae solutionem significat.

IV. Sed quia canonibus & decretis in regno receptis vis poterat inferri, aut rescriptis à Romana Curia per obreptionem elicitis, aut parum cautis Episcoporum Gallicanorum judiciis, necesse erat his omnibus incommodis prospicere. Ac sanè Regum nostrorum & Ecclesiae Gallicanae studio, jam ab ipso Pippino, & Carolo Magno, usque ad haec nostra tempora, variis sed opportunis remediis, pro rerum ac aetatum conditionibus, huic morbo consultum est. Primis quidem temporibus, Ecclesiae Gallicanae auctoritas in eo viguit, ut nova decreta diceret, & si quae aut canonibus antiquis adversarentur, aut receptis moribus, consensum suum rebus novis non praeberet; hæcque ratione, sine tumultu, & servata semper apostolicae sedis reverentia, decretorum executionem impediret. Eo jure usæ est in causis Drogonis & Ansegisi. Drogo unus è filiis naturalibus Caroli Magni, Archiepiscopi Metensis titulo insignitus est, & designatus Vicarius apostolicae sedis in Gallia & Germania, Sergij Papæ epistolâ, anno octingentesimo quadragésimo quarto. Eius causa Regum Galliae & Germaniae, quorum patruus erat, studiis impensè fovebatur. Sed quia prerogativa Drogoni collata Me-

vide lib. 6. cap. 29. §. 1. 4.

ropolitano honorem imminuebat, non consentientibus illis quorum intererat, effectum caruit. Negotium istud disceptatum fuit in Concilio Vernensi secundo: quod ad majorem conventum, & Episcoporum consensum, rem omnem distulit; his tantum verbis dolore repulsæ mitigato, si cui honor ille primatus deferri posset, ei potissimum convenire, qui & communione sacerdotij Episcopis & consanguinitatis privilegio Regibus sociaretur. Itaque prudenter Drogo ab ea prerogativa abstinuit, quam sine dissidio & schismate Ecclesiae Gallicanae obtinere non poterat; ut docet Hincmarus his verbis: *Quod affectu ambiit, effectu non habuit; & quod efficacia usu, non consentientibus quibus intererat, obtinere non potuit, patientissimè toleravit; ne scandalum fratribus & sacerdotibus generans, schisma in sanctam Ecclesiam introduceret.* Illa aetate scandalis ratio habebatur, quemadmodum Decretalibus quoque constitutum vidimus libro tertio; ita ut ad defensiones vitandas, quæ ex canonibus violatis faciliè oriebantur, ab executione rescriptorum Romanæ sedis cessaretur.

V. Ansegisi Archiepiscopi Senonensis parcausa fuit: qui gratia Caroli Calvi Imperatoris fultus, à Joanne VIII. primatum per Gallias & Germanias impetravit: sed in Concilio Pontigonensi non potuit consensum his novis rescriptis ab omnibus Episcopis Gallicanis extorquere. Aderant huic Concilio sedis apostolicæ Legati, & ipse Carolus Imperator, qui Episcopos urgebat ut de primatu illo & jussis apostolicis sententiam promerent. Illi juxta morem in Gallia receptum respondent, se Joannis Papæ præceptis secundum sacros canones & decreta Pontificum è canonibus promulgata parituros, id est, iis jussionibus faciles se præstituros quæ juri recepto non adversentur. Cùmque à Rege & à Legatis urgerentur ut purè, remota omni conditione, se obedituros huic primatui profiterentur, alii ab iis responsum extundi non potuit, exceptis Protario Archiepiscopo Burdigalensi, & Odone Belvacensi Episcopo, & paucis aliis, qui Regi hac in parte cesserunt. Aliquot diebus interjectis, interpellati iterum à Legatis singuli Archiepiscopi responderunt, *Quod veluti sui antecessores illius, id est, Joannis, antecessoribus regulariter obdierunt, ita ejus decretis vellent obedire.* Vbi observanda est dictio illa *regulariter*, quæ idem significat ac prima illa formula, *secundum sacros canones, & decreta Pontificum è canonibus promulgata.* Tandem tertia vice conventi sunt à Rege & à Legatis, ut docent excerpta actorum illius synodi apud Aimoinum: *Iterum mota est interrogatio de pri-*

Concil. Vern. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Hincmarus, c. 50. 51. 52.

Vide Martini libro de Pontificis, §. 11. Vide Aimoini lib. 6. cap. 29. §. 1.

Concil. Vern. 21. 22. 23.

Aimoinus 1. 9. 11.

matu Ansegisi; & post multas ab Imperatore & Legatis apostolicis contra Episcopos querimonias habitas, tantum in novissimo, quantum in principio synodi exinde Ansegisus obtinuit. Rem gestam recitavi, ut refertur apud Aimoinum ex veris actis synodi, à quibus differunt acta conscripta ab Odone Belvacensi, & recitata in synodo, quæ consensum Episcoporum præferunt, eò quòd plures metu Principis tacuissent.

VI. Post synodum solutam, Hincmarus Episcopos Remensis provincie monuit, quæ circumferrentur decreta Synodi Pontigonensis, illa scilicet quæ Odo Belvacensis conscripserat de primatu Ansegisi, nullius esse momenti, eò quòd illis plures Episcopi refragati fuissent. Verba capituli xxxi. r. integra recitabo, ut liquidò constet in hac epistola agi de primatu Ansegisi, qui in controversiam deductus fuerat in Synodo Pontigonensi, ut inde quoque omnibus pateat quantopere necessaria censeretur, hoc seculo, Ecclesie Gallicanæ consensio ad recipienda nova rescripta, quorum effectus sola refragatione impediretur. *Si quid in hoc humilitatis nostre conventu, inquit, duorum vel trium favore, ac paucorum silentio, fastu imperialis potentie, contra superscripta sacrorum canonum & apostolica sedis Pontificum decreta ex eisdem sacris canonibus promulgata, contraque singulis Metropolitanis antiqua privilegia, etiam per sacras leges, quibus & venerandis canonibus sancta moderatur Ecclesia conservanda, immaturo atque inconsiderato jussu est superinductum sive sancitum, prohibente Domino ut non plantetur nemus secus templum suum, nec obumbratur, & decoloretur typho terreni principatus sinceritas & fulgor humilitatis ecclesiastica) juxta decreta mystica Nicenæ Synodi, quo dicitur, Si duo aut tres propter contentiones proprias contradicunt, obtineat sententia plurimorum, si, ut diximus, duo vel tres propter assentationem forte, non corde, sed verbo, vel silentio conspiraverunt, generalitas nostra Deo auctore non annuit, sed corde ac contradicente ore constantissime abnuat, & sententia plurimorum debitum robur atque vigorem obtinuit, obtinet, ac adjuvante Domino perpetim obtinebit. Quia, ut memoratus sanctus Leo ad Maximum Antiochenum Episcopum scripsit, si quid à quoquam contra Nicæanorum canonum statuta in quacunque synodo vel tentatum est, vel ad tempus videtur extortum, nihil præjudicij inviolabilibus potest inferre decretis. Et facilius erit quarumlibet consensionum pactum dissolvi, quam prædictorum canonum regulas ex ulla parte corrumpi.*

VII. Totius autem epistolæ scopus hic est, ut constet non omnia decreta Concilij Pontigonensis à se convelli, sed quædam

tantum. Etenim apertè docet ea decreta Ioannis VIII. quæ in Synodo Ticinensi constituta fuerant, & deinde in Concilio Pontigonensi recitata, suscipi debere ab Episcopis Gallie, quia sunt ex sacris canonibus promulgata; ita tamen ut singulis Metropolitanis sua jura serventur. Quam exceptionem addit, ut primatum Ansegisi, & si quid simile aliquando tentaretur, penitus excludat. Hujus autem epistolæ ordo expendendus est, ut pateat qua ratione Episcopi Gallicani cum novis decretis confligerent. Primum ergo Metropolitanorum jura accuratè esse custodienda docet, prolatis testimoniis Nicenæ Synodi, Innocentij, Bonifacij, Concilij Africani in epistola ad Celestinum, Celestini, Leonis. Ostendit deinde canones à quoquam violari non debere, adductis locis petitis è Leonis epistolis, Hilario, Gelasio, Augustino, Symmacho, & Gregorio. Tum probat, qui posteriori ordinati sunt, prioribus non esse anteferendos, nec alicui in alterius provincia, Metropolitanò inconsulto, aliquid aggrediendum esse, ex Concilio Africano, Constantinopolitano, Antiocheno, Chalcedonensi, Pelagio, & Gregorio. Aliquando tamen vices apostolicæ sedis datas Episcopo Arelatensi, & Remensi, deinde etiam Bonifacio Moguntino, ea conditione tamen, ut singulis Metropolitanis sua jura servarentur. Tum examinat privilegium indultum Remensi Ecclesie à Benedicto Papa, quod sacris canonibus convenire demonstrat; atque adeo à nemine infringi posse, quia decretis Romanorum Pontificum derogari non potest, è Zozimo, Leone, Hilario, & Symmacho. Quare cum Gallie sine hoc Primicerio vel Primatè à sede apostolica delegato annos circiter xxx. manserint, & quadraginta annorum præscriptio jura Ecclesiarum excludat, ut docet è Gelasio, Iustiniano, & Gregorio, inde colligit, non sedem apostolicam, vel aures imperiales, sine ulla nova necessitate, pro hoc indebito supercilio inquietari debere. Eadem libertate qua Hincmarus rescriptum Ioannis VIII. repellit, quòd jura Metropolitanorum infringeret, Edictum Caroli, quo Ansegisus primatum sibi collatum tuebatur, eadem epistola refellit, quia Gelasius jam olim monuerit Anastasium Imperatorem, obsequi solere Principes Christianos decretis Ecclesie, non suam præponere potestatem, & Valentinianus professus fuerit causas ecclesiasticas non subjici legibus publicis. *Que non dicimus, inquit ille, quod absit, potestati ac per hoc Dei ordinationi resistentes, sed potius obsequentes: quia sicut Dominus precepit reddi que sunt Cæsaris Cæsari, & que*

sunt Dei Deo; ita que sunt Imperatoris obsequia, obedienter ipsius obsequiis exhibemus, & que sunt sacerdotij, ordini sacerdotali dependimus. Quare certum erat apud Episcopos Gallicanos, hoc seculo, canones receptos absque manifesta necessitate à quoquam violari non posse, nec à Pontifice, nec à Rege; solaque Synodi Gallicanæ refragatio, antiquis canonibus & decretis nixa, novarum rerum effectum impediabat. Non frustra autem necessitatem excepit, quia sæpe ea tempora incidunt ut Ecclesiæ intersit jus antiquum aliquando immutari, ut his posterioribus seculis factum videmus.

VIII. Eodem jure, quo ceteri Episcopi Gallicani, usus est Bertolfus Treverensis Metropolitanus, qui Ioannis Papæ privilegio Valoni Episcopo Metensi concessio, ut exemplo aliquot decessorum suorum Pallium ferre posset, constanter intercessit; ut docet Flodoardus, qui refert contentionem illam ab Hincmaro sopitam. Ita tamen ut Episcopus Metensis à Pallio abstineret, quemadmodum pluribus narrat Historia Treverica manuscripta à viris eruditis laudata.

IX. Hanc sibi auctoritatem Ecclesia Gallicana, exemplo Africanæ, vindicabat; cuius collationes cum Faustino & ceteris Legatis Zozimi, Bonifacij, & Celestini in codice canonum legebantur, de appellationibus Episcoporum & Clericorum. Has sedi apostolicæ asserbat Zozimus prolatis canonibus Sardicensis Concilij sub titulo canonum Nicænorum: qui cum in exemplaribus Concilij Nicæni ab Africanis non reperirentur, duo quædam constituerunt, & petenda exempla eorum canonum ab Episcopo Constantinopolitano, apud quem authenticum Concilium Nicænum esse ferebatur, & à Sacerdotibus Alexandrino & Antiocheno; ut si capitula à Faustino prolata ibidem reperta forent, à Synodo Africana firmarentur; aut si non invenirentur, collecta synodo de hoc tractaretur. Alterum est, interim servandos esse canones prolatos à Faustino, salva diligentiori inquisitione Concilij Nicæni. Tandem verò allatis ab Oriente veris Nicæni Concilij canonibus, à quibus capitula commonitorio Zozimi comprehensa aberant, Synodus Africana Celestinum impendit deprecata est ut Presbyterorum & sequentium Clericorum improba refugia ejus sanctitas repelleret, *Quia & nulla patrum definitione hoc Ecclesie derogatum est Africane, & decreta Nicæna sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos, suis Metropolitanis apertissime commiserunt.* Unde colligebant Episcopi Gallicani, sibi liberum

esse ab eorum decretorum executione abstinere quæ canonibus & decretis Pontificum ab Ecclesia Gallicana receptis adversarentur.

X. Quod præjudicio suo constituisse videbatur Cyprianus, in causâ Basilidis Legionensis Episcopi, & Martialis Asturicensis: qui à sacerdotio dejecti ab Episcopis Hispaniæ, quod se idololatria polluisent, Sabino & Felice in eorum locum successis, reponi se in episcopatum à Stephano Romano Pontifice exambierunt. Hac sententia percussis Hispani Episcopi, quid sibi agendum sit, à Cypriano exposcunt. Ille, coacta synodo, respondet à Cornelio Summo Pontifice & ab omnibus Episcopis constitutum, lapsos ad pœnitentiam quidem admitti posse, ab ordinatione autem Cleri atque sacerdotali honore prohiberi. Unde concludit Basilidem & Martialem episcopatum sibi usurpare frustra conari. Stephano Pontifici obreptum, quod eorum delicta cumulaverit potius quam aboleverit, cum ad superiora peccata, fallaciæ & circumventionis crimen accesserit. *Neque enim tam culpandus est ille cui negligenter obreptum est, quam hic execrandus qui fraudulenter obrepsit,* inquit Cyprianus. Hinc patet ab antiqua disciplina non fuisse alienum ut si contra canones in Ecclesia constitutos Romano Pontifici ab aliquo obreptum fuisset, Episcopi inferiores decretorum executionem suspenderent. Quod in causâ Basilidis gratum fuisse Stephano Papæ docet illustrissimus Cardinalis Baronius,

CAPVT VI.

Synopsis.

I. In contentionibus de jurisdictione, Episcopi Gallicani aliquando urgebantur excommunicationum minis, ut accidit Hincmaro Remensi. Respondit ille Nicolao I. excommunicationi non esse locum, nisi quando canones violantur per contemptum.

II. Vi ab excommunicationibus tuis essent Episcopi, patrocinium Regum interpellabant. Quod probatur duabus epistolis Caroli Calvi Primæ, Hadrianum II. monet, alienum esse à canonibus ut Episcopus Laudunensis damnatus in Gallia, sistatur Roma; sed in provincia retrahendum esse iudicium. Romana sedis iudicia contraria canonibus non esse mittenda executioni.

III. Quia non sunt lata ex privilegio B. Petri. Phrasis illa petita est à Leone I. Explicatur ex Hincmaro. Iudicium illud ferri dicitur ex privilegio B. Petri quod fertur ex illius aqutate. Itaque quod illa aqutate caret, non nititur quoque privilegio. Eadem phrasis usurpata à Synodo Tricassina coram Ioanne octavo. Idem significant hæc verba Concilij Pontigonensis secundum sacrum ministerium.

IV. Secundæ epistolæ pro Episcopis conqueritur Carolus apud Ioannem VIII. quod Presbyterorum dam-

Flodoard. l. 5. c. 51.

In Notiss. N. 1. cap. 11. tom. 2. Lib. 1. Eccl. Gall.

Concil. Affic. in Præfat.

Videlib. 7. cap. 11.